

Integrace cizinců v České republice

Marie Jelínková

Ve svém příspěvku o problematice integrace migrantů bych ráda navázala na to, co zde již bylo řečeno – počet migrantů v ČR roste. Především z ekonomických a demografických důvodů má stát jako takový na migraci zájem. Při pohledu na ostatní vyspělé státy je nárůst počtu migrantů z ekonomického pohledu podle všech provedených studií nepochybně velmi pozitivní. Při pohledu na státy s vyšším procentuálním podílem migrantů se ale také často setkáváme s poměrně hodně znepokojivými fakty, která jsou často s přistěhovalci spojována: sociální napětí, ghetta, nízká sociální mobilita, nárůst sociální exkluze, těžce řešitelné kulturní i sociální střety a další. Stačí se podívat na hojně medializované nepokoje ve Francii minulý rok nebo na situaci Turků v Německu. Proto je podle mne nezbytné se ptát: proč daná situace nastala? A co děláme pro to, aby se podobné problémy nevyskytly u nás?

Česko se zatím tváří jako by se ho podobné problémy netýkaly a pokud ano, tak za to mohou ti „nepřizpůsobující se“ migranti. Troufám si tvrdit, že Česko dnes v oblasti integrace migrantů strká hlavu do písku. Na první pohled může poměrně dobře - jak se říká - vykázat aktivitu. Již v roce 1999 přijala vláda *Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR*, obecný dokument pro postupné budování politiky vlády v oblasti integrace cizinců, na který každoročně navazuje dokument *Koncepce integrace cizinců*. Ten je také každý rok aktualizován, vyhodnocován a skutečně, třebaže malými krůčky, ovoce přináší. Přesto v realitě jednotlivé skutečné politiky cílům těchto dokumentů často neodpovídají. Navíc, pokud pomineme omezené aktivity neziskových organizací a možná několika málo škol a městských částí, další aktivity spějící k integraci migrantů jsou skutečně minimální. Pokud se pak nějaké dějí, jsou velmi často omezeny na kulturní aktivity, což rozhodně k integraci nestačí.

V Česku je poměrně racionálně ponecháno zapojení se samosprávných celků do této problematiky na jejich vlastním rozhodnutí a není ustanoveno zákonem. V praxi to ale znamená, že k žádným integračním aktivitám docházet nemusí a – jak ukazuje bližší pohled na věc – ani skutečně nedochází.

Domnívám se, že dobrým případem tohoto nedostatku integračních politik na jiné než státní úrovni je město, kde se právě nacházíme. V Praze žije kolem 90.000 legálních migrantů, zhruba 7.5 % populace Prahy. Na magistrátu hl.města Prahy má integraci těchto 90.000 migrantů na starosti pouze jeden úředník a to jen na půl úvazku, na městských částech se této otázce v realitě nevěnuje vůbec nikdo. Mimo aktivity NNO se toho děje v Praze (a velmi podobně je to i v jiných krajích) v oblasti integrace cizinců skutečně minimálně – politika týkající se školství, bydlení, poskytování informací, možnost volebního práva na komunální úrovni a jiné opatření zcela chybí. Není proto překvapivé, že hlubší vhled do života migrantů ukazuje již dnes mnoho kritických oblastí. Těmi jsou například: obrovská neinformovanost, přístup ke zdravotní péči, ne-orientace se v české společnosti, neznalost vlastních práv, začínající tvorba enkláv a mnohé další. Tento krátký výčet, stejně tak jako pohled na situaci ostatních zemí EU, ukazuje na to, že integrace cizinců je a zejména bude nejen pro ČR obrovským problémem. Naprosto zásadní přitom zůstává, že mnoha těmto problémům by se moudrou politikou dalo předcházet a nikoli je hasit ve chvíli, kdy už hoří.

Jsme proto přesvědčeni, že pro společné dobré vzájemné soužití s migranty je nezbytné udělat mnohonásobně více než se děje dnes: ať se to týká veřejné diskuze, zajištění jazykových a informačních kurzů pro přistěhovalce a – to zdůrazňuji – koncepční zapojení lokálních samospráv.

Myslím, že my Češi poměrně rádi argumentujeme tím, jak je to v jiných zemích, teď máme šanci nevízt si inspiraci z na začátku zmiňované Francie nebo Německa, ale naučit se něco z přístupů, které přinášejí pozitivní výsledky, ať již je to přístup Švédska nebo Kanady.

V manifestu píšeme, že integrace migrantů je oboustranný proces – odpovědnost, která leží na migrantech je: jakým způsobem a zda se zapojí. Zodpovědnost ale také leží na naší společnosti. Dáváme migrantům šanci? Artikulujeme jasně, co očekáváme a nabízíme. Podáváme pomocnou ruku? Pokud se dnes podíváme na situaci migrantů v ČR, zdá se, že začít komplexní integrační politiku na všech různých úrovních bylo již včera pozdě. Přesto máme, myslím, ještě šanci se zasadit o to, aby v České republice nežili jednotlivé skupiny vedle sebe, ale spolu.

Tento článek je jedním z pěti příspěvků od autorů Migračního manifestu, které byly předneseny při jeho prezentaci.